

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av föreningslagen och till lagstiftning som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att föreningslagen och vissa andra lagar ändras så att det i stället för justitieministeriet är patent- och registerstyrelsen som skall föra föreningsregistret som ett självständigt register till patent- och registerstyrelsen. Även de resurser som använts för registerföringen överförs från justitieministeriet till patent- och registerstyrelsen. Förslaget innehåller de lagändringar som överföringen obetingat förutsätter. Förslaget är en del av revideringen av central- och regionalförvaltningen.

I propositionen ingår förutom förslaget till ändring av föreningslagen ett förslag till ändring av 2 § lagen om patent- och registerstyrelsen, 3 och 5 §§ lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen samt till ändring av 3 § lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer.

Propositionen har samband med regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om stiftelser och till lagstiftning som har samband med den. De föreslagna lagarna avses träda i kraft hösten 1994.

INNEHÅLL

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	LAGFÖRSLAGEN	12
ALLMÄN MOTIVERING	3	1. Lag om ändring av föreningslagen	12
1. Inledning	3	2. Lag om ändring av 2 § lagen om patent- och registerstyrelsen	14
2. Nuläge och föreslagna ändringar	3	3. Lag om ändring av 3 och 5 §§ lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen	14
2.1. Föreningsverksamheten och regleringen av den	3	4. Lag om ändring av 3 § lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer	15
2.2. Registrering av föreningar	5	BILAGOR	16
2.3. Patent- och registerstyrelsen	6	Bilaga 1. Parallelltexter	16
2.4. Föreslagna ändringar	7	1. Lag om ändring av föreningslagen	16
3. Propositionens verkningar	7	2. Lag om ändring av 2 § lagen om patent- och registerstyrelsen	19
3.1. Ekonomiska verkningar	7	3. Lag om ändring av 3 och 5 §§ lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen	20
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	8	4. Lag om ändring av 3 § lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer	21
3.3. Verkningar för medborgarna	8	BILAGA 2.	22
4. Beredningen av propositionen	8	1. Förordning om ändring av föreningsregisterförordningen	22
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	9	2. Förordning om ändring av förordningen om justitieministeriet	23
DETALJMOTIVERING	10	3. Förordning om ändring av 5 § förordningen om handels- och industriministeriet	23
1. Lagförslagen	10	4. Förordning om ändring av reglementet för statsrådet	24
1.1. Föreningslagen	10		
1.2. Lagen om patent- och registerstyrelsen ..	10		
1.3. Lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen	10		
1.4. Lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer	11		
2. Närmare stadganden och bestämmelser	11		
3. Ikraftträdande	12		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Enligt de gällande allmänna principerna för utveckling av den offentliga förvaltningen koncentreras uppgifter som i funktionellt hänseende ansluter sig till varandra till en verksamhetsenhet eller verksamhetsenhetsgrupp. Målet är att enskilda beslut, såsom fastställelser, godkännande och registrering, inte längre fattas på ministerienivå och att ministerierna inte heller längre kan utföra löpande övervaknings- och granskningsuppgifter. I utvecklandet av registerförvaltningen har målsättningen dessutom varit att skapa bättre kundservice och datasystem.

I enlighet med de allmänna målsättningarna i statsrådets principbeslut av den 17 juni 1993 och i det beslut som ministerutskottet för utvecklande av förvaltningen fattade den 23 juni 1994 föreslås att föreningsregisterärenden skall överföras från justitieministeriet till patent- och registerstyrelsen. I enlighet med nämnda allmänna målsättningar för utveckling av den offentliga förvaltningen föreslås i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om stiftelser och till lagstiftning som har samband med den (RP 94/1993 rd), som har förelagts riksdagen, att det från hösten 1994 i stället för justitieministeriet är patent- och registerstyrelsen som skall föra stiftelseregister och övervaka stiftelserna.

2. Nuläge och föreslagna ändringar

2.1. Föreningsverksamheten och regleringen av den

Föreningsfrihetens utveckling har i Finland liksom i övriga länder varit nära förknippad med den politiska utvecklingen. Den betydelsefullaste delen av all ideell verksamhet har kommit till uttryck via föreningsverksamheten. Föreningsfriheten är en del av de politiska grundläggande rättigheterna som garanteras i regeringsformen. Enligt 10 § regeringsformen äger finsk medborgare rätt att bilda föreningar för fullföljande av ändamål som inte strider mot lag eller god sed. I Finland har man uppfattat föreningsfriheten som en allmän rättighet, varför den i princip på samma sätt gäller all föreningsverksamhet. Föreningsfriheten gäl-

ler således såväl sådana föreningar som regleras i föreningslagen (503/89) som annan föreningsverksamhet.

Enligt 10 § 2 mom. regeringsformen utfärdas stadganden angående utövandet av föreningsfriheten genom lag. Detaljerade stadganden om föreningsverksamheten ingår i föreningslagen. I föreningsregisterförordningen (506/89) stadgas dessutom om registrering av föreningar. Stadganden om föreningar finns också i flera tiotals lagar och förordningar som gäller olika förvaltningsgrenar.

Föreningslagen är en allmän lag som tillämpas på föreningar som bildats för gemensamt fullföljande av ett ideellt syfte. Vissa av lagens stadganden tillämpas även på oregistrerade föreningar. Utanför tillämpningsområdet faller de s.k. ekonomiska föreningarna och de religiösa samfunden. På föreningar som grundar sig på speciallagstiftning tillämpas föreningslagen endast om så särskilt stadgas.

Lagen tillåter att en förening i så stor utsträckning som möjligt själv beslutar hur dess interna verksamhet skall organiseras. Bl.a. stadgandena om mötesförfarandet och föreningens förvaltning är delvis dispositiva.

I föreningslagen ingår stadganden om förbudna föreningar och föreningar som kräver tillstånd, om tillåten ekonomisk verksamhet som en registrerad förening får idka och om registreringens rättsverkningar. De övriga tvingande stadgandena i lagen gäller närmast minoritetens rättigheter, utomståendes ställning, fördelningen av behörigheten mellan föreningens organ samt iakttagandet av demokratiska principer och likställdheten. Lagen innehåller dessutom stadganden bl.a. om bildande av och medlemskap i en registrerad förening, om beslutanderätt och beslutsfattande i föreningar, om förvaltningen i föreningar, om förenings upplösning och om upplösning av en förening genom domstolsbeslut samt om anteckning av en förening i föreningsregistret.

Stadgandena om anteckning i föreningsregistret ingår i 9 kap. I kapitlet stadgas om registermyndigheterna, om föreningsregistrets offentlighet, om grund- och ändringsanmälan samt anmälan om upplösning och om behandling av dem samt om förutsättningarna för registrering. Andra stadganden som har samband med registerföringen gäller bl.a. förhandsgranskning av stadgarna, ändringsöskan-

de och upphävande av registeranteckning. Föreningsregisterförordningen innehåller närmare stadganden om hur registeranmälningarna skall göras, om uppgifter som antecknas i förteckningen över föreningar, om registreringen, om förvaringen av de handlingar som ingår i registret och hur dessa handlingar skickas till en annan myndighet samt om utlämnande av registeruppgifter.

Förutom föreningslagen tillämpas speciallagstiftning på vissa föreningars verksamhet. T.ex. på partiernas samt fackföreningars och näringsföreningars verksamhet tillämpas partilagen (10/69) och kollektivavtalslagstiftningen. Vissa internationella fördrag har betydelse i fråga om regleringen och övervakningen av föreningsfriheten och föreningarnas verksamhet. Enligt artikel 8 i Fredsfördraget i Paris (FördrS 20/47) får Finland inte tillåta förekomst och verksamhet av sådana organisationer, vilkas syftemål är att förvägra folket dess demokratiska rättigheter. Även Förenta Nationernas stadga (FördrS 1/56) och den allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna samt den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/76) och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/75) innehåller bestämmelser om föreningsfriheten, såsom också den av Internationella arbetsorganisationen (ILO) antagna konvention som gäller facklig föreningsfrihet och skydd för facklig organisationsrätt (FördrS 45/49) och konventionen angående tillämpningen av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten (FördrS 32/51).

Föreningarna är å ena sidan ideella och ekonomiska och å andra sidan privaträttsliga och offentligrättsliga föreningar. Trots att de föreningar som avses i föreningslagen utan undantag är privaträttsliga föreningar har man i lagstiftningen gett vissa av dem uppgifter som innebär utövande av offentlig makt. Även de religiösa samfundet är ideella sammanslutningar, men de regleras skilt i religionsfrihetslagen (267/22). Vissa religiösa samfund har emellertid också registrerats i föreningsregistret.

I föreningslagen indelas de ideella föreningarna i registrerade och oregistrerade föreningar. I fråga om förverkligandet av föreningsfriheten och syftet med en förening har registreringen av en förening en central betydelse. Genom registreringen blir föreningen en själv-

ständig juridisk person med rättsförmåga. De som handlat för en sådan förening svarar inte personligen för föreningens skulder eller andra förpliktelser. För förpliktelser som någon har påtagit sig på en oregistrerad förenings vägnar svarar personligen och solidariskt de som har deltagit i åtgärden eller beslutet.

De registrerade föreningarna har en central betydelse i nästan all samhälllig verksamhet. I föreningsregistret fanns den 30 juni 1994 registrerat 98 901 privaträttsliga föreningar. Om antalet oregistrerade föreningar finns inte tillräckliga uppgifter tillgängliga. Det har uppskattats att det finns nästan 50 000 offentligrättsliga föreningar som genom lag eller förordning grundats för ett speciellt ändamål.

De registrerade föreningarna kan grupperas enligt syftet för sin verksamhet. Över 90 % av de registrerade föreningarna idkar samhälllig verksamhet. Den betydelsefullaste och till antalet största gruppen av dem utgörs av de partipolitiska föreningarna (24 %), fackföreningarna och näringsföreningarna (24 %) och fritidsföreningarna (20 %).

I grundtypen för en förening utgörs medlemmarna av enskilda personer. En förenings medlemskår kan å andra sidan vara av blandad typ, då medlemmarna utgörs av juridiska personer som sammanslutningsmedlemmar och dessutom av personmedlemmar. Sammanslutningsmedlemmarna kan vara privaträttsliga juridiska personer, t.ex. andra föreningar, bolag och stiftelser, och offentligrättsliga sammanslutningar, t.ex. kommuner. Det finns också registrerade föreningar som endast har sammanslutningar som medlemmar. I en sådan föreningsstruktur kan en enskild person påverka föreningens verksamhet så som medlem av föreningens medlemssammanslutning.

Föreningsverksamheten har utvecklats så att föreningar som registrerats som självständiga juridiska personer bildar allt större helheter. Föreningarna kan bilda föreningshelheter med 2—5 nivåer. Föreningar med flera nivåer kallas förbund. Föreningar av blandad typ och föreningar som endast är avsedda för sammanslutningsmedlemmar är sådana förbund. Till olika förbund hör uppskattningsvis åtminstone 75 % av samtliga registrerade föreningar, och dessa förbund idkar utan undantag en verksamhet som ovan har betecknats som samhälllig. Organisationsstrukturens och den interna verksamhetens fasthet varierar stort från förbund till förbund. I föreningslagen finns inte

någon allmän definition av en förening av förbundstyp. Däremot innehåller föreningslagen flera enskilda stadganden om föreningar av förbundstyp, som beroende på lagrummet uttrycks på ett något varierande sätt.

Föreningar av förbundstyp, deras organisationsstruktur och de faktorer som förenar de föreningar som hör till ett förbund är av väsentlig betydelse också med tanke på arbetet att föra föreningsregistret. Till föreningar av förbundstyp kan direkt eller indirekt höra flera tusen föreningar. Till Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf hör t.ex. ca 5 000 föreningar och till Samlingspartiet r.p. ca 1 100 föreningar. Nästan alla partipolitiska föreningar, fackföreningar och näringsföreningar samt fritidsföreningar hör till s.k. fasta förbund. Antalet personmedlemmar i en förening av förbundstyp kan vara flera hundra tusen, i de största förbunden överstiger det en miljon. För dylika förbund och deras intressegrupper utgör en enhetlig registerpraxis och rättssäkerheten centrala faktorer.

Till alla föreningar av förbundstyp hör föreningar som har sin hemort inom olika lokala myndigheters ämbetsområde. Till en stor del av förbunden hör föreningar från samtliga eller nästan samtliga lokala myndigheters ämbetsområde. Hemorten för den förening som finns på den högsta nivån inom ett förbund är i allmänhet Helsingfors. I fråga om partierna skiljer sig registerföringen jämfört med andra föreningar såtillvida, att de registrerade föreningar som direkt eller indirekt hör till ett parti endast har antecknats i föreningsregistret medan föreningen på den högsta nivån dessutom har antecknats i partiregistret som förs av justitieministeriet.

Partierna, fackföreningarna och näringsföreningarna samt även andra förbundsorganisationer kan även ha internationella målsättningar och förpliktelser vilkas genomförande tangerar arbetet att föra föreningsregistret. Detta är fallet t.ex. när medlemskap i en internationell takorganisation förutsätter en ändring av stadgarna på ett bestämt sätt i samtliga föreningar som hör till organisationen.

Föreningspraxisen har mer detaljerat utretts i Föreningsregisterarbetsgruppens promemoria (IM 10/1993).

2.2. Registrering av föreningar

Bildande. En i föreningslagen avsedd för-

ening kan bildas av en enskild person eller av en privat- eller offentligrättslig sammanslutning eller av en stiftelse.

Registermyndigheter. Det riksomfattande föreningsregistret för av justitieministeriet. Lokala myndigheter i föreningsregisterärenden är registerbyråerna. De lokala myndigheterna har inte självständig beslutanderätt i ärenden som gäller registrering av föreningar.

Registrering. Efter det konstituerande mötet sänder den förening som vill bli registrerad till justitieministeriet stiftelseurkunden, de antagna stadgarna och en grundanmälan. Grundanmälningshandlingarna kan också sändas till den lokala myndigheten, som sänder dem till justitieministeriet. Handlingarna kan även skickas per post. I praktiken är det vanligaste sättet att man direkt tar kontakt med justitieministeriets föreningsregisterbyrå. Ministeriet skall utan dröjsmål registrera föreningen om den utredning som har bifogats anmälan är sådan den skall vara. Behandlingen av ärendena vid justitieministeriet har emellertid hopat sig och behandlingstiderna är långa. Behandlingstiden för en grundanmälan av en ny förening var den 30 juni 1994 i genomsnitt 18,12 månader och behandlingstiden för en stadgeändring i genomsnitt 18,30 månader. Det finns en möjlighet att skynda på behandlingen av en registeranmälan, som man också informerar kunderna om.

I föreningsregistret antecknas föreningens namn och hemkommun, datum då anmälan inkom, anmälan art, registreringsdatum och registernummer, namnteckningsrätten samt fullständigt namn och hemkommun i fråga om ordföranden i föreningens styrelse och andra personer som har rätt att teckna föreningens namn, utförd förhandsgranskning av stadgarna eller en ändring av dem, överlämnande av föreningens egendom till konkurs och avslutande av konkursförfarandet, varning som tilldelats föreningen och tillfälligt verksamhetsförbud, de likvidatorer eller gode män som valts eller förordnats för föreningen samt andra uppgifter som behövs vid registerföringen. Ändringar i registeruppgifterna skall anmälas för anteckning i registret. Föreningsregistret jämte därtill hörande handlingar är offentliga enligt lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/51).

Dispens och förhandsgranskning. På ansökan kan justitieministeriet bevilja dispens från kravet som gäller styrelsemedlemmarnas hemort. Justitieministeriet kan också på ansökan för-

handsgranska föreningens stadgar eller en ändring av dem, om det finns skäl därtill med hänsyn till föreningens storlek, stadgeändringens betydelse eller någon annan sådan omständighet. Ansökan kan också gälla stadgarna för en sådan förening som direkt eller indirekt hör eller avses höra till föreningen. På denna grund kan man även förhandsgranska modellstadgarna för föreningar av förbundstyp. Förhandsgranskningen är viktig speciellt då stadgarna och modellstadgarna för stora föreningar av förbundstyp utarbetas. Föreningar av förbundstyp kan på detta sätt på förhand försäkra sig om att en stadgeändring med ett visst innehåll kan genomföras samtidigt även i alla föreningar som hör till dem. T.ex. i fasta förbund genomförs ändringar av stadgarna genom att man ändrar modellstadgarna. År 1993 utfördes 60 förhandsgranskningar. I tre fall förkastades ansökan om förhandsgranskning. Det är svårt att uppskatta hur lång tid en förhandsgranskning i genomsnitt tar, eftersom flera sökanden själv ber om en viss behandlingstid som varierar från en månad till ett år.

Ändringssökande. I justitieministeriets beslut som gäller ett föreningsregisterärende kan ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Resurser. Vid justitieministeriet svarar föreningsregisterbyrån vid allmänna avdelningen för arbetet att föra föreningsregistret. Vid föreningsregisterbyrån finns 25 ordinarie tjänster, av vilka 23 är besatta. För att förverkliga inbesparingarna i statsfinanserna är två tjänster obesatta, av vilka en är en inspektörstjänst. Förutom de ordinarie tjänstemännen finns vid föreningsregisterbyrån två tjänstemän på viss tid som avlönas med sysselsättningsmedel. Enligt förordningen om justitieministeriet (237/89) utövas beslutanderätten i föreningsregisterärenden enligt huvudregeln av tjänstemännen vid föreningsregisterbyrån (25 §). Ministern, kanslichefen och avdelningschefen kan i enskilda fall förbehålla sig beslutanderätten i ett föreningsregisterärende (20 §), men detta har varit mycket sällsynt.

Enligt förordningen avgör byråchefen och tre biträdande byråchefer utan föredragning ärenden som angår föreningsregistret. Till deras uppgifter hör dessutom bl.a. att utföra förhandsgranskningar. Behörighetsvillkor för tjänsterna är juris kandidatexamen. De nuvarande tjänstemännen har lång praktisk erfarenhet av att föra föreningsregistret. Sex inspek-

törer granskar registeranmälningarna och ger den som gjort anmälan tillfälle att komplettera eller rätta den. Enligt ett skilt förordnande kan de också avgöra ostridiga ändringsanmälningar som gäller namntecknarna. Erhållandet av självständig beslutanderätt förutsätter en längre praktisk erfarenhet av föreningsregisterärenden.

År 1993 uppgick utgifterna för föreningsregisterbyrån till 5 489 098,28 mark, av vilka löneutgifterna utgjorde ca 4 049 683,04 mark.

Avgifter. Registrering av en förening, förhandsgranskning av stadgarna, modellstadgar och rådgivningen är avgiftsfria. Avgiftsfriheten är ett undantag från de allmänna principerna inom statsförvaltningen, och den grundar sig på skyddet av föreningsfriheten och på främjandet av den ideella föreningsverksamheten som idkas i form av registrerade föreningar. För anmälningsblanketter, registerutdrag och kopior upp bärs avgifter. I justitieministeriets beslut om avgifter som skall upp bäras för prestationer hos justitieministeriet och vissa myndigheter inom dess förvaltningsområde (1369/93) bestäms om de avgifter som föreningsregisterbyrån upp bärs. I inrikesministeriets beslut om när registerförvaltningens prestationer skall vara avgiftsbelagda, om betalningsgrunderna för avgifterna och om de fasta avgifter som skall upp bäras för offentligt rättsliga prestationer (328/93) bestäms om de avgifter som registerbyråerna upp bärs i ärenden som gäller föreningar.

2.3. Patent- och registerstyrelsen

Uppgifter. Patent- och registerstyrelsen handlägger ärenden som gäller patent, kretsmönster för integrerade kretsar, nyttighetsmodellrätt, mönsterrätt, varumärke, företagsinteckning, handelsregister, firma och offentliggörande av bokslutshandlingar. Patent- och registerstyrelsen lyder under handels- och industriministeriet. Patent- och registerstyrelsens handelsregisteravdelnings huvudsakliga uppgifter är att föra handelsregister och företagsinteckningsregister samt offentliggöra näringsidkares bokslutsuppgifter. Handelsregistret omfattar hela landet och är ett centralregister över näringsidkare. I handelsregistret införs även föreningar som idkar näring. I handelsregistrets registerbyrå granskas lagligheten i näringsidkares anmälningar jämte bilagor.

En näringsidkare får ensamrätt till sin firma när firman registreras. Aktiebolag och andelslag blir juridiska personer när de registreras. En uppgift som har antecknats i handelsregistret och kungjorts i handelsregistertidningen anses ha kommit alla till kännedom. Beträffande registeravgifternas offentlighet tillämpas stadgandena i lagen om allmänna handlingars offentlighet och i handelsregisterlagen (129/79). Enligt handelsregisterlagen är alla registeravgifter offentliga.

Avgifter. Patent- och registerstyrelsen uppbär inte längre stämpelskatt utan avgifter. I 3 § lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/92) förutsätts att storleken på den avgift som staten uppbär för en offentlighetsrättslig prestation skall motsvara beloppet av statens totala kostnader för utförande av prestationen. Av särskilda skäl kan dock bestämmas att en avgift allmänt uppbärs till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet eller värdet enligt kostnads Motsvarigheten för prestationsgruppen eller att avgift inte alls skall uppbäras.

Ändringssökande. Ändring i ett beslut som har fattats av patent- och registerstyrelsen söks i första hand hos en särskild besvärnämnd. Nämndens beslut kan överklagas i högsta förvaltningsdomstolen.

2.4. Föreslagna ändringar

Enligt förslaget överförs föreningsregistret centraliserat från justitieministeriet till patent- och registerstyrelsen. Föreningsregistret bevaras som ett självständigt register. Under beredningen av propositionen diskuterades en totalreform av föreningsregisterföringen i samband med överföringen. Eftersom man strävar efter att genomföra överföringen snabbt har man beslutat föreslå att överföringen genomförs med så små innehållsliga förändringar som möjligt. Den myndighet som i framtiden ansvarar för föreningsregisterärendena får på detta sätt under en övergångsperiod före en omfattande reform erfarenhet av ärenden som gäller föreningar. En redogörelse för det beslut som ministerutskottet för utvecklande av förvaltningen fattade av den 23 juni 1994 om principerna för utvecklande av samtliga patent- och registerstyrelsens register över juridiska personer följer nedan under punkt 4.

Enligt förslaget förenhetligas ändringssökandet i föreningsregisterärenden så att det mot-

svarar patent- och registerstyrelsens nuvarande praxis. Enligt förslaget tillämpas även på föreningsregisterärendena stadgandena i lagen om behandling av besvärärenden vid patent- och registerstyrelsen (576/92). Föreningsregistrets verksamhet kan närmast jämföras med handelsregisterföringen, på vilken ovan nämnda lag tillämpas.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Det förväntas att registerföringen i det första skedet blir effektivare som följd av en sammanslagning av datatjänst- samt förvaltnings- och de övriga stödfunktionerna vid patent- och registerstyrelsens register över juridiska personer. Föreningsregistret får således redan under en övergångsperiod mera resurser för behandlingen av de anhopade grund- och ändringsanmälningarna. Enligt förslaget avstår man från att kräva betalning för anmälningsblanketterna, eftersom patent- och registerstyrelsens övriga anmälningsblanketter är avgiftsfria och då det enligt verkets erfarenheter i allmänhet inte är ekonomiskt lönande att indriva mycket små avgifter.

Överföringen har inte en betydande omedelbar inverkan på kostnaderna för föreningsregistret. Den ekonomiska fördel som kan förväntas efter övergångsperioden kommer i första hand till uttryck i form av en effektivare verksamhet. Kostnadsinbesparingarna beror på kommande reformer av registerföringen, så som en begränsad rätt för de lokala myndigheterna att behandla anmälningar och en utveckling av kundernas rätt till direktanvändning. Också förenhetligandet av patent- och registerstyrelsens register över juridiska personer skapar förutsättningar för inbesparingar.

Under övergångsskedet förblir föreningsregisteravgifterna oförändrade, och kostnaderna för registret täcks som för tillfället med medel som anvisats i statsbudgeten. Detta avviker från patent- och registerstyrelsens praxis, som baserar sig på kostnads Motsvarighet och netobudgetering. Avsikten är att det under övergångsskedet skall utredas hur de allmänna principerna inom statsförvaltningen kan beaktas i prissättningen och budgeteringen av föreningsregistrets funktioner.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Den omständigheten att registerföringen skall överföras till en annan nivå från ministerienivå motsvarar de allmänna principerna för utvecklande av förvaltningen.

Under övergångsskedet påverkar överföringen inte personalens ställning. För registerföringen svarar föreningsregistrets nuvarande personal. Föreningsregistret kan bli kvar i sina nuvarande lokaliteter tills patent- och registerstyrelsens planerade lokalitetsarrangemang har förverkligats. Under övergångsskedet har man för avsikt att utreda behovet av personalresurser och deras allokering. Under övergångsskedet sköts föreningsregistrets kundbetjäningssuppgifter såväl vid patent- och registerstyrelsens nuvarande verksamhetsställen som vid föreningsregistrets nuvarande verksamhetsställe.

Själva övergångsskedet förutsätter inte betydande förändringar i eller tilläggsresurser för föreningsregistrets eller patent- och registerstyrelsens adb-system. Patent- och registerstyrelsen använder redan tillämpningar och telekommunikationsförbindelser som baserar sig på samma datateknik.

Möjligheterna att utveckla registersystemet är bättre vid patent- och registerstyrelsen än vid justitieministeriet. Inom en skälig tidsram kan föreningsregistret som ett självständigt register överflyttas till handelsregistrets adb-system. Då överflyttningen genomförs kan man dra nytta av den sakkunskap som erhålls vid utvecklandet av handelsregistersystemet. En överflyttning av föreningsregistret till handelsregistrets datasystem möjliggör inbesparingar i framtida utvecklingskostnader, t.ex. vid genomförandet av en begränsad rätt för de lokala myndigheterna att behandla anmälningar och kundernas rätt till direktanvändning. Det har uppskattats att det skulle bli rätt dyrt och vara rätt arbetsdrygt att göra det nuvarande föreningsregistersystemet som togs i bruk på 1970-talet funktionsdugligare och öppnare. Det nya handelsregistersystemet togs i bruk 1992 och är det mest utvecklade registersystemet över juridiska personer i vårt land.

3.3. Verkningar för medborgarna

Efter överföringen ansvarar samma myndighet för alla betydande register över juridiska

personer, dvs. handelsregistret, stiftelseregistret och föreningsregistret. Efter att överföringen har genomförts tar även patent- och registerstyrelsens nuvarande kundservice i föreningsregisterärenden emot anmälningar samt utdragsbeställningar och övriga registerförfrågningar.

Överföringen har ingen omedelbar inverkan på föreningsregisterpraxisen. Också för tillfället verkar föreningsregistret rätt självständigt i förhållande till justitieministeriet. Enligt förslaget ansvarar justitieministeriet också i fortsättningen för beredningen av föreningslagstiftningen. Enligt förslaget ändras ändringssökandet i ärenden som gäller föreningar så, att ändring i ett beslut som gäller en föreningsregisterfråga i första hand söks hos patent- och registerstyrelsens besvärsnämnd. Nämndens beslut kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Patent- och registerstyrelsen har bättre resurser än justitieministeriet att kunna avlägsna anhopningen av ärenden vid föreningsregistret, eftersom den har färsk erfarenheter av avlägsnandet av den anhopning av ärenden som besvärade handelsregistret ända till slutet av 1980-talet. För tillfället finns ingen anhopning av ärenden vid handelsregistret, och en överföring av föreningsregistret försämrar inte situationen vid handelsregistret. Patent- och registerstyrelsen har även bättre resurser än justitieministeriet att funktionellt styra förändret av föreningsregistret.

4. Beredningen av propositionen

Förslaget att överföra föreningsregistret till patent- och registerstyrelsen grundar sig på statsrådets principbeslut av den 17 juni 1993 om åtgärder för omorganisering av centralförvaltningen och regionalförvaltningen.

I enlighet med principbeslutet tillsatte inrikesministeriet den 28 juni 1993 en arbetsgrupp för att utreda de juridiska och förvaltningsmässiga frågor som ansluter sig till en överföring av föreningsregistret samt för att göra upp förslag om de åtgärder som är nödvändiga för att överföra föreningsregistret till inrikesministeriets förvaltningsområde så, att registerföringen decentraliseras till befolkningsregistercentralen och registerbyråerna.

Föreningsregisterarbetsgruppen hörde de mest betydande medborgarorganisationer och personalorganisationer som är organiserade i

form av en förening. Akava ry, Samlingspartiet rf, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund FTFC rf, Centern i Finland rf, Finlands Kristliga Förbund rf, Finlands Landsbygds Parti rf, Finlands Socialdemokratiska Parti rf, Svenska Folkpartiet i Finland rf, Finlands Riksidrottsförbund FRIF rf och Arbetarnas Idrottsförbund i Finland AIF rf, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto-Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT ry, Vänsterförbundet rf och Gröna Förbundet rf kallades för att höras. Förutom de föreningar som hördes gav Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto/Centralförbundet för Lant- och Skogsbruksproducenter MTK ry ett skriftligt yttrande. Arbetsgruppen hörde även personalorganisationer.

I enlighet med sitt mandat föreslog arbetsgruppen i sin promemoria som den avlät den 30 november 1993 att föreningsregistret överförs till inrikesministeriets förvaltningsområde. Enligt förslaget skulle föreningsregistret fortfarande vara gemensamt för hela landet, men registerbyråerna skulle ansvara för registerföringen i fråga om föreningarna inom sitt ämbetsdistrikt. Föreningarna av förbundstyp skulle utgöra ett undantag från huvudregeln, då befolkningsregistercentralen skulle ansvara för registreringen av dem. Ändringsanmälningar som gäller styrelseordföranden och namntecknarna i föreningar som hör till ett förbund kunde enligt promemorian också behandlas av registerbyrån på föreningens hemort. Enligt promemorian skulle befolkningsregistercentralen dessutom svara för den allmänna styrningen och utvecklandet av registerföringen och för att registrets datasystem fungerar.

De största föreningarna av förbundstyp, t.ex. Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto-Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT ry, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK-Tjänstemannacentralorganisationen FTFC ry, AKAVA ry, Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto/Centralförbundet för Lant- och Skogsbruksproducenter MTK ry, Handels Centralförbund, Finlands Idrott rf och Arbetarnas Idrottsförbund i Finland AIF rf, har i olika sammanhang, t.ex. då de hördes av arbetsgruppen och senast i en skrivelse av

den 8 april 1994 som riktats till riksdagsgrupperna, motsatt sig den modell som arbetsgruppen föreslog. Samtidigt har förbunden understött tanken på att bevara föreningsregistret centraliserat och att flytta det till patent- och registerstyrelsen. Enligt förbunden kan man endast i ärenden som inte kräver specialkunnande ge beslutanderätt även åt de lokala myndigheterna. Ärenden som kräver specialkunnande, t.ex. grundanmälningar, anmälningar om stadgeändringar, anmälningar om upplösning och ansökningar om förhandsgranskning, borde enligt förbunden också i detta fall behandlas centraliserat vid patent- och registerstyrelsen.

På grund av det omfattande motstånd som föreningsregisterarbetsgruppens förslag mötte behandlades överföringen av föreningsregistret på nytt i ministerutskottet för utvecklande av förvaltningen, som den 23 juni 1994 beslöt föreslå att föreningsregistret överförs centraliserat till patent- och registerstyrelsen. Enligt beslutet borde föreningsregistret i första skedet överföras som sådant. Samtidigt skulle man i fråga om alla patent- och registerstyrelsens register över juridiska personer börja bereda ett förslag om hur rätten att behandla enkla anmälningar även kan ges åt registerbyråerna. Ärenden som kräver specialkunnande skulle även i det andra skedet behandlas centraliserat vid patent- och registerstyrelsen. Senare kunde man fortsätta att delegera uppgifter till registerbyråerna, om utvecklingen i fråga om registerföringen och erfarenheterna av registerbyråernas yrkesskicklighet talar för en sådan delegering.

Propositionen har härefter beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Statsrådets kansli, inrikesministeriet, handels- och industriministeriet, patent- och registerstyrelsen och föreningsregisterbyrån har hörts under beredningen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Till riksdagen har avlämnats en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om stiftelser och till lagstiftning som har samband med den. Nämda proposition innehåller också ett förslag till ändring av 2 § lagen om patent- och registerstyrelsen samt till ändring av 3 § lagen om avgifter för patent- och

registerstyrelsens prestationer. Nämda proposition eller den proposition som nu avläts bör i riksdagsbehandlingen ändras så att bägge propositionerna blir beaktade.

Efter överföringen av föreningsregistret och stiftelseregistret år 1995 börjar man i fråga om alla sådana register över juridiska personer som förs av patent- och registerstyrelsens handelsregisteravdelning förbereda en delegering till registerbyråerna av rätten att behandla enkla ändringsanmälningar. Dyliga anmälningar gäller byte av ordförande och medlem i styrelse och annat förvaltningsorgan samt byte av namntecknare, adressförändringar och enskild näringsidkares anmälningar. En utvidgad rätt

att behandla enkla ändringsanmälningar inverkar inte på de registerärenden som förutsätter specialkunskande, t.ex. grundanmälningar, anmälningar om bolagsordningar, anmälningar om ändring av stadgarna, ansökan om förhandsgranskning samt anmälningar om fusion och upplösning, vilka också i fortsättningen skall behandlas centraliserat vid patent- och registerstyrelsen. Det är ändamålsenligt att genomföra utvidgningen av behandlingsrättigheterna som ett skilt projekt, eftersom överföringen av handelsregisteruppgifterna till det nya systemet är på hälft och eftersom man kommer att utveckla handelsregistersystemet till följd av ändringar i den lagstiftning som gäller bolag.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Föreningslagen

Enligt förslaget ändras lagen så att hänvisningarna till justitieministeriet eller ministeriet ändras till hänvisningar till patent- och registerstyrelsen i 47 § 1 mom., 48 § 1 mom., 49 § 1 och 2 mom., 55 § 1 mom., 56 § 1 mom., 60 § och 62 § 2 mom.

Det föreslås att 35 § 3 mom. ändras så att dispens från hemortskravet för styrelsemedlemmar och namntecknare beviljas av handels- och industriministeriet i stället för av justitieministeriet, eftersom föreningsregisterärendena också i övrigt kommer att underlyda handels- och industriministeriet. Dispens från kravet på bostadsort avgörs enligt lagstiftningen om sammanslutningar i allmänhet på ministerienivå.

Enligt förslaget ändras 48 § 2 mom. så att i grundanmälan skall i fråga om ordföranden i föreningens styrelse och namntecknarna anges förutom fullständigt namn och hemkommun även deras adress och personbeteckning eller, då denna saknas, födelsetiden. Ändringen motsvarar de nuvarande krav som i handelsregisterlagen uppställs angående om individualiseringen av en person som antecknas i handelsregistret.

Enligt lagförslaget ändras 56 § 1 mom. också så att ändring i patent- och registerstyrelsens beslut i ett ärende som gäller föreningsregistret

söks på samma sätt som i fråga om andra patent- och registerstyrelsens beslut. Om sökande av ändring i patent- och registerstyrelsens beslut stadgas i lagen om patent- och registerstyrelsen och i lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen. Ändringen inverkar inte på ärenden som gäller ansökan om förhandsgranskning, i vilka det inte heller i framtiden är möjligt att anföra besvär.

Det föreslås att 66 § upphävs såsom onödig på grund av att 10 § 3 mom., som nämns i 66 §, upphävdes i samband med en tidigare lagändring (97/93).

1.2. Lagen om patent- och registerstyrelsen

Det föreslås att lagen ändras så att även handläggande av föreningsregisterärenden nämns i 2 §, där patent- och registerstyrelsens uppgifter anges.

1.3. Lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen

I 3 § uppräknas de patent- och registerstyrelsens beslut i vilka ändring får sökas genom besvär hos besvärsnämnden. Enligt förslaget fogas till 1 mom. en ny 7 punkt, enligt vilken även ett beslut genom vilket registrering av en

anmälan till föreningsregistret har vägrats kan överklagas genom besvär. I punkt 5 och 6 i samma moment görs samtidigt nödvändiga tekniska ändringar. I 5 § stadgas om behörighetsvillkoren för ordförande och medlem av besvärsnämnden. Om dessa villkor stadgas närmare i förordning. Det föreslås att 1 mom. skall ändras så att vid behandlingen av föreningsregisterärenden räknas kännedom om föreningslagstiftningen till den förtrogenhet som krävs av en medlem.

1.4. Lagen om avgifter för patent- och registers- tyrelsens prestationer

Lagen föreslås bli ändrad så att ett uttryckligt stadgande om att det i föreningsregisterärenden är möjligt att avvika från självkostnadsvärdet eller att helt avstå från att uppbära avgift skall fogas till 3 § 4 mom. Stadgandet gäller inte en förenings registrerings- och ändringsanmälningar och anmälningar om upplösning, vilka enligt specialstadgandet i 49 § 3 mom. föreningslagen alltså skall vara avgiftsfria.

Det är i detta läge svårt att uppskatta hur stora avgifterna kommer att bli. Det oaktat föreslås att lagen skall ändras så att det är möjligt att avvika från självkostnadsvärdet i föreningsregisterärenden. Fullständig kostnads motsvarighet kan medföra att avgifterna höjs betydligt från nuvarande nivå. Avgifterna får inte bli större än de som uppbärs av dem som idkar företagsverksamhet, eftersom de registrerade föreningarna i praktiken har en central ställning vid förverkligandet av föreningsfriheten.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Till följd av de föreslagna lagändringarna skall föreningsregisterförordningen ändras så att hänvisningarna till justitieministeriet i 2, 8 och 10 §§ ändras till hänvisningar till patent- och registerstyrelsen. Dessutom föreslås att kravet på avgifter för anmälningsblanketter slopas i 2 § 2 mom. och att 4 § 3 mom. ändras så att den ändring av föreningslagen som gäller anmälan av personuppgifterna för ordföranden för en förenings styrelse och föreningens namntecknare beaktas.

Reglementet för statsrådet (995/43) ändras enligt propositionen så att ordet "föreningsregistret" i 16 § 1 mom. 12 punkten om justitieministeriets uppgifter stryks och att till 23 § 1 mom. 3 punkten om ärenden som skall handläggas av handels- och industriministeriet fogas ordet "föreningsregistret"

Enligt 3 § 1 mom. 6 punkten förordningen om justitieministeriet är det ministeriets allmänna avdelning som skall handlägga ärenden som angår bl.a. föreningsregistret. I punkten upphävs omnämmandet av föreningsregistret. I förordningen skall 25 §, som gäller avgörande av ostridiga ärenden som gäller anteckning i föreningsregistret, upphävas. I 34 § 4 punkten, som gäller behörighetsvillkor för tjänsterna, skall dessutom orden "och föreningsregister" slopas och i 36 §, som gäller besättandet av tjänster, skall orden "och föreningsregisterbyrå" slopas. Enligt statsrådets principbeslut av den 23 juni 1994 utnämner ett ämbetsverk sina tjänstemän med undantag för chefen för ämbetsverket. På denna grund föreslås att stadgandena om utnämnannde av tjänstemän i förordningen om patent- och registerstyrelsen (799/92) inte skall ändras.

Det föreslås att förordningen om handels- och industriministeriet (225/93) ändras så att till uppgifterna för industriavdelningen i 5 § 12 punkten fogas ett omnämnannde av föreningsregistret.

Stadgandena om verkets organisation i förordningen om patent- och registerstyrelsen och stadgandena om besvärsnämndens sammansättning i förordningen om behandling av besvärärenden vid patent- och registerstyrelsen (800/92) bör ändras så, att överföringen av föreningsregistret till patent- och registerstyrelsen beaktas i stadgandena.

Vidare bör följande beslut ändras: handels- och industriministeriets beslut om patent- och registerstyrelsens avgiftsbelagda prestationer (190/93), justitieministeriets beslut om avgifter som skall uppbäras för prestationer hos justitieministeriet och vissa myndigheter inom dess förvaltningsområde samt inrikesministeriets beslut om när registerförvaltningens prestationer skall vara avgiftsbelagda, om betalningsgrunderna för avgifterna och om de fasta avgifter som skall uppbäras för offentligt rättsliga prestationer. I reglementet för patent- och registerstyrelsen bör intas bestämmelser om avgörande av ostridiga ärenden som gäller anteckning i föreningsregistret.

3. Ikraftträdande

Innan föreningsärendena kan överföras till patent- och registerstyrelsen måste vissa praktiska åtgärder vidtas. Därför bör lagarna träda i kraft först en eller två månader efter det att

de har blivit stadfästa. Lagarna föreslås träda i kraft hösten 1994.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om ändring av föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i föreningslagen av den 26 maj 1989 (503/89) 66 § och
ändras 35 § 3 mom., 47 § 1 mom., 48 § 1 och 2 mom., 49 § 1 och 2 mom., 55 § 1 mom., 56 § 1 mom., 60 § och 62 § 2 mom.,
av dessa lagrum 35 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1989 (1331/89) och 47 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 18 december 1992 (1426/92), som följer:

35 §

Styrelsen

Ordföranden och minst hälften av de övriga styrelsemedlemmarna skall ha sin hemort i Finland, om inte handels- och industriministeriet beviljar dispens. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, får endast personer som har sin hemort i Finland vara medlemmar av styrelsen.

47 §

Myndigheter

Föreningsregistret förs av patent- och registerstyrelsen. Lokala myndigheter i föreningsregisterärenden är de i lagen om folkbokföringsförvaltningen (76/84) nämnda registerbyråerna.

48 §

Grundanmälan

Anmälan om registrering av en förening (*grundanmälan*) skall göras skriftligen till patent- och registerstyrelsen eller till den lokala myndigheten på föreningens hemort, som skall sända den till patent- och registerstyrelsen.

I grundanmälan, till vilken stiftelseurkunden och föreningens stadgar skall fogas, skall anges fullständigt namn, adress, hemkommun och

personbeteckning i fråga om ordföranden i föreningens styrelse och namntecknarna samt sådana eventuella begränsningar av namnteckningsrätten som avses i 36 §. Om en person saknar finländsk personbeteckning anges födelsetiden.

49 §

Behandling av grundanmälan och registrering av föreningen

När det gäller grundanmälan granskar patent- och registerstyrelsen om

- 1) den har gjorts i enlighet med 48 §,
- 2) föreningens namn klart skiljer sig från tidigare registrerade föreningars namn och inte är vilseledande,
- 3) hinder enligt 1 kap. finns för registrering av föreningen samt om
- 4) det föreligger några andra hinder enligt lag för registreringen.

Finns det enligt 1 mom. något hinder för registrering, men lämnas anmälan ändå inte utan prövning eller vägras registrering inte genast, skall den som gjort anmälan ges tillfälle att komplettera eller rätta den eller att avge förklaring. Detta skall ske inom en tid som patent- och registerstyrelsen fastställer. Annars förfaller saken, om inte något annat följer av särskilda skäl. Finns det hinder för registrering ännu efter att anmälan har kompletterats eller

rättats eller förklaring har avgivits, skall registrering vägras. Den som har gjort anmälan kan dock ges en ny tidsfrist, om detta är motiverat.

55 §

Förhandsgranskning

Patent- och registerstyrelsen kan på ansökan av en förening eller dess stiftare på förhand granska stadgarna eller en ändring av dem (*förhandsgranskning*), om det finns skäl därtill med hänsyn till föreningens storlek, stadgeändringens betydelse eller någon annan sådan omständighet. Ansökan om förhandsgranskning kan också omfatta granskning av en sådan förenings stadgar som direkt eller indirekt hör eller avses höra till föreningen.

56 §

Ändringssökande och upphävande av registeranteckning

Om sökande av ändring i patent- och registerstyrelsens beslut som har fattats med stöd av denna lag stadgas särskilt. Ändring får dock inte sökas genom besvär i beslut som innebär att förhandsgranskning enligt 55 § inte företas.

60 §

Anmälningsskyldighet för domstolarna

Domstolen skall till patent- och registerstyrelsen sända meddelande om att en förening tillgångar överlämnas till konkurs och om att konkursförfarandet i domstolen har avslutats samt om sina beslut med stöd av 41, 43, 44 eller 45 §. Domstolen skall också till patent- och registerstyrelsen sända meddelande om

sådana laga kraft vunna beslut som upphäver anteckningar i registret eller i vilka det har konstaterats att ett föreningsbeslut som skall anmälas till registret är ogiltigt eller att ett sådant beslut inte får verkställas eller att verkställighetsförbudet återkallas.

62 §

Straffstadgande

Den som till patent- och registerstyrelsen eller till den lokala myndigheten lämnar en i denna lag nämnd anmälan eller försäkran som är falsk, skall dömas till straff enligt strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

När denna lag träder i kraft överförs de ärenden som är anhängiga vid justitieministeriet till patent- och registerstyrelsen, dock inte undantagstillståndsärenden som avses i 35 § föreningslagen och som överförs till handels- och industriministeriet.

En anmälan eller ansökan som enligt de stadganden som gällde då denna lag träder i kraft skulle tillställas justitieministeriet och för vilken den föreskrivna tiden har börjat löpa innan denna lag träder i kraft anses ha inkommit inom utsatt tid, om anmälan eller ansökan inom utsatt tid tillställs endera justitieministeriet eller patent- och registerstyrelsen. De avgifter som uppbärs i föreningsregisterärenden bestäms i enlighet med tidpunkten för anhängiggörandet.

Adressen och personbeteckningen eller födelsetiden skall meddelas föreningsregistret senast då en förening i övrigt är skyldig att göra ändringsanmälan om ny styrelseordförande eller namntecknare.

2.

Lag**om ändring av 2 § lagen om patent- och registerstyrelsen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 1 mom. lagen den 26 juni 1992 om patent- och registerstyrelsen (575/92) som följer:

2 §

Uppgifter

Patent- och registerstyrelsen har till uppgift att främja den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Den handlägger ärenden som gäller patent, kretsmönster för integrerade kretsar, nyttighetsmodellrätt, mönsterrätt, varumärke, företagsinteckning, handelsregister, föreningsregister, firma och offentliggörande av boks-

lutshandlingar samt tillhandahåller informationstjänst inom sitt område. Patent- och registerstyrelsen kan även genom förordning åläggas att handlägga andra industrirättsliga ärenden och ärenden i anslutning till förande av register.

Denna lag träder i kraft den
199 .

3.

Lag**om ändring av 3 och 5 §§ lagen om behandling av besvärärenden vid patent- och registerstyrelsen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 juni 1992 om behandling av besvärärenden vid patent- och registerstyrelsen (576/92) 3 § 1 mom. 5 och 6 punkten och 5 § 1 mom. samt fogas till 3 § 1 mom. en ny 7 punkt som följer:

3 §

Ändring i patent- och registerstyrelsens beslut får sökas genom besvär hos besvärsnämnden när

-----
5) genom beslutet har avgjorts en ansökan om registrering av varumärke eller något annat ärende som gäller varumärke,

6) genom beslutet har vägrats registrering av en anmälan till handelsregistret, eller

7) genom beslutet har vägrats registrering av en anmälan till föreningsregistret.

och två andra medlemmar. Ordförande för besvärsnämnden är enligt vad som stadgas genom förordning en tjänsteman vid patent- och registerstyrelsen som har erfarenhet av domarvärv eller av förvaltningslagskipning. Övriga medlemmar av besvärsnämnden är enligt vad som stadgas genom förordning statstjänstemän som har högre högskoleexamen och är förtroagna med lagstiftningen inom det område som saken gäller.

Denna lag träder i kraft den
199 .

5 §

Besvärsnämnden består av en ordförande

4.

Lag**om ändring av 3 § lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § 4 mom. lagen den 13 november 1992 om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/92) som följer:

3 §

Avgifter för offentligrättsliga prestationer

— — — — —
 Av orsaker som hänför sig till industripolitik eller rättsvård, till att en ny prestation tas i bruk eller till uppdatering av registeruppgifterna eller på grund av internationella avtal eller av praktiska skäl eller när ärenden enligt föreningslagen (503/89) behandlas får det bestämmas att en avgift allmänt uppbärs till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet eller värdet

enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen eller att avgift inte alls skall uppbäras. Av orsaker som hänför sig till industripolitik eller internationella avtal eller av praktiska eller andra särskilda skäl får en avgift, som annars skall fastställas så att den motsvarar prestationens självkostnadsvärde eller värde enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen, fastställas till ett högre belopp.

Denna lag träder i kraft den
 199 .

Helsingfors den 7 oktober 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Anneli Jäätteenmäki*

1.

Lag

om ändring av föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i föreningslagen av den 26 maj 1989 (503/89) 66 § och
ändras 35 § 3 mom., 47 § 1 mom., 48 § 1 och 2 mom., 49 § 1 och 2 mom., 55 § 1 mom., 56 § 1
 mom., 60 § och 62 § 2 mom.,
 av dessa lagrum 35 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1989 (1331/89) och 47 §
 1 mom. sådant det lyder i lag av den 18 december 1992 (1426/92), som följer:

Gällande lydelse

35 §
Styrelsen

Ordföranden och minst hälften av de övriga styrelsemedlemmarna skall ha sin hemort i Finland, om inte justitieministeriet beviljar dispens. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, får endast personer som har sin hemort i Finland vara medlemmar av styrelsen.

47 §
Myndigheter

Föreningsregistret förs av justitieministeriet. Lokala myndigheter i föreningsregisterärenden är de i lagen om folkbokföringsförvaltningen (76/84) nämnda registerbyråerna.

48 §
Grundanmälan

Anmälan om registrering av en förening (*grundanmälan*) skall göras skriftligen till justitieministeriet eller till den lokala myndigheten på föreningens hemort, som skall sända den till justitieministeriet.

I grundanmälan, till vilken stiftelseurkunden och föreningens stadgar skall fogas, skall anges fullständigt namn och hemkommun i fråga om ordföranden i föreningens styrelse, namntecknarna samt sådana eventuella begränsningar av namnteckningsrätten som avses i 36 §.

Föreslagen lydelse

35 §
Styrelsen

Ordföranden och minst hälften av de övriga styrelsemedlemmarna skall ha sin hemort i Finland, om inte *handels- och industriministeriet* beviljar dispens. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, får endast personer som har sin hemort i Finland vara medlemmar av styrelsen.

47 §
Myndigheter

Föreningsregistret förs av *patent- och registerstyrelsen*. Lokala myndigheter i föreningsregisterärenden är de i lagen om folkbokföringsförvaltningen (76/84) nämnda registerbyråerna.

48 §
Grundanmälan

Anmälan om registrering av en förening (*grundanmälan*) skall göras skriftligen till *patent- och registerstyrelsen* eller till den lokala myndigheten på föreningens hemort, som skall sända den till *patent- och registerstyrelsen*.

I grundanmälan, till vilken stiftelseurkunden och föreningens stadgar skall fogas, skall anges fullständigt namn, *adress*, hemkommun och *personbeteckning* i fråga om ordföranden i föreningens styrelse och namntecknarna samt sådana eventuella begränsningar av namnteckningsrätten som avses i 36 §. *Om en person saknar finländsk personbeteckning anges födelsestiden.*

Gällande lydelse

49 §

Behandling av grundanmälan och registrering av föreningen

När det gäller grundanmälan granskar justitieministeriet om

1) den har gjorts i enlighet med 48 §,
2) föreningens namn klart skiljer sig från tidigare registrerade föreningars namn och inte är vilseledande,

3) hinder enligt 1 kap. finns för registrering av föreningen samt om

4) det föreligger några andra hinder enligt lag för registreringen.

Finns det enligt 1 mom. något hinder för registrering, men lämnas anmälan ändå inte utan prövning eller vägras registrering inte genast, skall den som gjort anmälan ges tillfälle att komplettera eller rätta den eller att avge förklaring. Detta skall ske inom en tid som justitieministeriet fastställer. Annars förfaller saken, om inte något annat följer av särskilda skäl. Finns det hinder för registrering ännu efter att anmälan har kompletterats eller rättats eller förklaring har avgivits, skall registrering vägras. Den som har gjort anmälan kan dock ges en ny tidsfrist, om detta är motiverat.

Föreslagen lydelse

49 §

Behandling av grundanmälan och registrering av föreningen

När det gäller grundanmälan granskar *patent- och registerstyrelsen* om

1) den har gjorts i enlighet med 48 §,
2) föreningens namn klart skiljer sig från tidigare registrerade föreningars namn och inte är vilseledande,

3) hinder enligt 1 kap. finns för registrering av föreningen samt om

4) det föreligger några andra hinder enligt lag för registreringen.

Finns det enligt 1 mom. något hinder för registrering, men lämnas anmälan ändå inte utan prövning eller vägras registrering inte genast, skall den som gjort anmälan ges tillfälle att komplettera eller rätta den eller att avge förklaring. Detta skall ske inom en tid som *patent- och registerstyrelsen* fastställer. Annars förfaller saken, om inte något annat följer av särskilda skäl. Finns det hinder för registrering ännu efter att anmälan har kompletterats eller rättats eller förklaring har avgivits, skall registrering vägras. Den som har gjort anmälan kan dock ges en ny tidsfrist, om detta är motiverat.

55 §

Förhandsgranskning

Justitieministeriet kan på ansökan av en förening eller dess stiftare på förhand granska stadgarna eller en ändring av dem (*förhandsgranskning*), om det finns skäl därtill med hänsyn till föreningens storlek, stadgeändringens betydelse eller någon annan sådan omständighet. Ansökan om förhandsgranskning kan också omfatta granskning av en sådan förenings stadgar som direkt eller indirekt hör eller avses höra till föreningen.

55 §

Förhandsgranskning

Patent- och registerstyrelsen kan på ansökan av en förening eller dess stiftare på förhand granska stadgarna eller en ändring av dem (*förhandsgranskning*), om det finns skäl därtill med hänsyn till föreningens storlek, stadgeändringens betydelse eller någon annan sådan omständighet. Ansökan om förhandsgranskning kan också omfatta granskning av en sådan förenings stadgar som direkt eller indirekt hör eller avses höra till föreningen.

56 §

Ändringssökande och upphävande av registeranteckning

I justitieministeriets beslut med stöd av denna lag får ändring sökas enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden

56 §

Ändringssökande och upphävande av registeranteckning

Om sökande av ändring i *patent- och registerstyrelsens* beslut som har fattats med stöd av denna lag stadgas särskilt. Ändring får dock

Gällande lydelse

(154/50). Ändring får dock inte sökas genom besvär i beslut som innebär att förhandsgranskning enligt 55 § inte företas.

---

60 §

Anmälningssplikt för domstolarna

Domstolen skall till justitieministeriet sända meddelande om att en förenings tillgångar överlämnas till konkurs och om att konkursförfarandet i domstolen har avslutats samt om sina beslut med stöd av 41, 43, 44 eller 45 §. Domstolen skall också till justitieministeriet sända meddelande om sådana laga kraft vunna beslut som upphäver anteckningar i registret eller i vilka det har konstaterats att ett föreningsbeslut som skall anmälas till registret är ogiltigt eller att ett sådant beslut inte får verkställas eller att verkställighetsförbudet återkallas.

62 §

Straffstadgande

Den som till justitieministeriet eller till den lokala myndigheten lämnar en i denna lag nämnd anmälan eller försäkran som är falsk, skall dömas till straff enligt strafflagen.

66 §

Bestämmelse om utläningar

Är över en tredjedel av en förenings medlemmar när lagen träder i kraft utläningar, utländska sammanslutningar eller stiftelser, eller sådana finska sammanslutningar och stiftelser som avses i 2 § lagen om utläningar samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier, skall föreningen inom två år efter ikraftträdandet i stadgarna ta in en bestämmelse som stämmer överens med 10 § 3 mom.

Föreslagen lydelse

inte sökas genom besvär i beslut som innebär att förhandsgranskning enligt 55 § inte företas.

---

60 §

Anmälningssplikt för domstolarna

Domstolen skall till *patent- och registerstyrelsen* sända meddelande om att en förenings tillgångar överlämnas till konkurs och om att konkursförfarandet i domstolen har avslutats samt om sina beslut med stöd av 41, 43, 44 eller 45 §. Domstolen skall också till *patent- och registerstyrelsen* sända meddelande om sådana laga kraft vunna beslut som upphäver anteckningar i registret eller i vilka det har konstaterats att ett föreningsbeslut som skall anmälas till registret är ogiltigt eller att ett sådant beslut inte får verkställas eller att verkställighetsförbudet återkallas.

62 §

Straffstadgande

Den som till *patent- och registerstyrelsen* eller till den lokala myndigheten lämnar en i denna lag nämnd anmälan eller försäkran som är falsk, skall dömas till straff enligt strafflagen.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den
199 .

När denna lag träder i kraft överförs de ärenden som är anhängiga vid justitieministeriet till patent- och registerstyrelsen, dock inte undantagstillståndsärenden som avses i 35 § föreningslagen och som överförs till handels- och industriministeriet.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

En anmälan eller ansökan som enligt de stadganden som gällde då denna lag träder i kraft skulle tillställas justitieministeriet och för vilken den föreskrivna tiden har börjat löpa innan denna lag träder i kraft anses ha inkommit inom utsatt tid, om anmälan eller ansökan inom utsatt tid tillställs endera justitieministeriet eller patent- och registerstyrelsen. De avgifter som uppbärs i föreningsregisterärenden bestäms i enlighet med tidpunkten för anhängiggörandet.

Adressen och personbeteckningen eller födelsetiden skall meddelas föreningsregistret senast då en förening i övrigt är skyldig att göra ändringsanmälan om ny styrelseordförande eller namntecknare.

2.

Lag**om ändring av 2 § lagen om patent- och registerstyrelsen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 1 mom. lagen den 26 juni 1992 om patent- och registerstyrelsen (575/92) som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Uppgifter

Patent- och registerstyrelsen har till uppgift att främja den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Den handlägger ärenden som gäller patent, kretsmönster för integrerade kretsar, nyttighetsmodellrätt, mönsterrätt, varumärke, företagsinteckning, handelsregister, firma och offentliggörande av bokslutshandlingar samt tillhandahåller informationstjänst inom sitt område. Patent- och registerstyrelsen kan även genom förordning åläggas att handlägga andra industrirättsliga ärenden och ärenden i anslutning till förande av register.

2 §

Uppgifter

Patent- och registerstyrelsen har till uppgift att främja den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Den handlägger ärenden som gäller patent, kretsmönster för integrerade kretsar, nyttighetsmodellrätt, mönsterrätt, varumärke, företagsinteckning, handelsregister, *föreningsregister*, firma och offentliggörande av bokslutshandlingar samt tillhandahåller informationstjänst inom sitt område. Patent- och registerstyrelsen kan även genom förordning åläggas att handlägga andra industrirättsliga ärenden och ärenden i anslutning till förande av register.

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

3.

Lag**om ändring av 3 och 5 §§ lagen om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juni 1992 om behandling av besvärssärenden vid patent- och registerstyrelsen (576/92) 3 § 1 mom. 5 och 6 punkten och 5 § 1 mom. samt fogas till 3 § 1 mom. en ny 7 punkt som följer:

Gällande lydelse

3 §

Ändring i patent- och registerstyrelsens beslut får sökas genom besvär hos besvärsnämnden när

-
- 5) genom beslutet har avgjorts en ansökan om registrering av varumärke eller något annat ärende som gäller varumärke, *eller*
6) genom beslutet har vägrats registrering av en anmälan till handelsregistret.
-

5 §

Besvärsnämnden består av en ordförande och två andra medlemmar. Ordförande för besvärsnämnden är enligt vad som stadgas genom förordning en tjänsteman vid patent- och registerstyrelsen som har erfarenhet av domarvärv eller av förvaltningslagskipning. Övriga medlemmar av besvärsnämnden är enligt vad som stadgas genom förordning statstjänstemän som har högre högskoleexamen och är förtrogna med industrirättsliga frågor.

Föreslagen lydelse

3 §

Ändring i patent- och registerstyrelsens beslut får sökas genom besvär hos besvärsnämnden när

-
- 5) genom beslutet har avgjorts en ansökan om registrering av varumärke eller något annat ärende som gäller varumärke,
6) genom beslutet har vägrats registrering av en anmälan till handelsregistret, *eller*
7) genom beslutet har vägrats registrering av en anmälan till föreningsregistret.
-

5 §

Besvärsnämnden består av en ordförande och två andra medlemmar. Ordförande för besvärsnämnden är enligt vad som stadgas genom förordning en tjänsteman vid patent- och registerstyrelsen som har erfarenhet av domarvärv eller av förvaltningslagskipning. Övriga medlemmar av besvärsnämnden är enligt vad som stadgas genom förordning statstjänstemän som har högre högskoleexamen och är förtrogna med lagstiftningen inom det område som saken gäller.

Denna lag träder i kraft den
199 .

4.

Lag

om ändring av 3 § lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 3 § 4 mom. lagen den 13 november 1992 om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/92) som följer:

Gällande lydelse

3 §

Avgifter för offentligrättsliga prestationer

Av orsaker som hänför sig till industripolitik eller rättsvård, till att en ny prestation tas i bruk eller till uppdatering av registeruppgifterna eller på grund av internationella avtal eller av praktiska skäl får det bestämmas att en avgift allmänt uppbärs till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet eller värdet enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen eller att avgift inte alls skall uppbäras. Av orsaker som hänför sig till industripolitik eller internationella avtal eller av praktiska eller andra särskilda skäl får en avgift, som annars skall fastställas så att den motsvarar prestationens självkostnadsvärde eller värde enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen, fastställas till ett högre belopp.

Föreslagen lydelse

3 §

Avgifter för offentligrättsliga prestationer

Av orsaker som hänför sig till industripolitik eller rättsvård, till att en ny prestation tas i bruk eller till uppdatering av registeruppgifterna eller på grund av internationella avtal eller av praktiska skäl eller när ärenden enligt föreningslagen (503/89) behandlas får det bestämmas att en avgift allmänt uppbärs till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet eller värdet enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen eller att avgift inte alls skall uppbäras. Av orsaker som hänför sig till industripolitik eller internationella avtal eller av praktiska eller andra särskilda skäl får en avgift, som annars skall fastställas så att den motsvarar prestationens självkostnadsvärde eller värde enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen, fastställas till ett högre belopp.

Denna lag träder i kraft den
199 .

1.

Förordning**om ändring av föreningsregisterförordningen**

På föredragning av justitieministern
ändras 2 §, 4 § 3 punkten samt 8 och 10 §§ föreningsregisterförordningen av den 26 maj 1989
(506/89) som följer:

2 §

De i föreningslagen nämnda grund- och ändringsanmälningarna samt anmälningarna om upplösning skall göras skriftligen på blanketter för vilka patent- och registerstyrelsen har fastställt formulär. En anmälan skall göras i tre exemplar och till varje exemplar skall fogas nödvändiga bilagor. Anmälan kan tillställas patent- och registerstyrelsen direkt eller lämnas till en sådan lokal myndighet som ases i 47 § föreningslagen för vidarebefordran till patent- och registerstyrelsen.

Patent- och registerstyrelsen och de lokala myndigheterna skall ha blanketter tillgängliga för allmänheten.

4 §

I förteckningen över föreningar skall antecknas:

-----
3) bestämmelsen i stadgarna om teckning av föreningens namn samt fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning eller födelsetid i fråga om styrelsens ordförande och andra personer som har givits rätt att teckna namnet ensam eller tillsammans med någon annan,
-----

8 §

Patent- och registerstyrelsen skickar till den lokala myndigheten på föreningen hemort ett exemplar av registreringsbeslutet jämte bilagor samt ett utdrag ur föreningsregistret om föreningen, förutom i de fall då registreringen gäller förhandsgranskning.

Den lokala myndigheten skall förvara utdragen ur föreningsregistret ordnade enligt föreningarnas namn i alfabetisk ordning och de handlingar som gäller föreningarna i den ordning som svarar mot registernummerserien.

10 §

Patent- och registerstyrelsen utfärdar utdrag ur föreningsregistret och kopior av de därtill hörande handlingarna mot föreskriven avgift. På motsvarande sätt utfärdar den lokala myndigheten utdrag ur och kopior av handlingar om de föreningar som finns inom myndighetens område. Patent- och registerstyrelsen fastställer formulär för utdragen.

Denna förordning träder i kraft den
199 .

2.

Förordning

om ändring av förordningen om justitieministeriet

På föredragning av justitieministern
upphävs i förordningen den 10 mars 1989 om justitieministeriet (237/89) 25 §, sådan den lyder i förordning av den 15 februari 1991 (307/91), samt
ändras 3 § 1 mom. 6 punkten, 34 § 4 punkten och 36 §, dessa lagrum sådana de lyder i nämnda förordning av den 15 februari 1991, som följer:

3 §

Allmänna avdelningen handlägger ärenden som angår

6) stiftelser, partiregistret och den tillsyn över partierna och den granskning av räkenskaper och medelsförvaltningen som avses i partilagen (10/69),

34 §

Behörighetsvillkor är

4) för byråchefen och biträdande byråchefen vid straffregisterbyrån juris kandidatexamen, för fängvårdsöverinspektör såsom byråchef ju-

ris kandidatexamen och god kännedom om det straffrättsliga påföljdssystemet, för överinspektörerna för utsökningsväsendet juris kandidatexamen och god kännedom om utsökningsväsendet,

36 §

Planeringschefen, byråchefen vid straffregisterbyrån, planeringschef såsom byråchef, lagstiftningsråd såsom byråchef, lagstiftningsråd och produktionschefen utnämns av statsrådet.

Denna förordning träder i kraft den
199 .

3.

Förordning

om ändring av 5 § förordningen om handels- och industriministeriet

På föredragning av justitieministern
ändras i förordningen den 26 februari 1993 om handels- och industriministeriet (225/93) 5 § 12 punkten som följer:

5 §

Industriavdelningen handlägger ärenden som gäller

12) industriella äganderättigheter, handelsregistret och föreningsregistret,

Denna förordning träder i kraft den
199 .

4.

Förordning

om ändring av reglementet för statsrådet

På föredragning av statsministern

ändras 16 § 1 mom. 12 punkten och 23 § 1 mom. 3 punkten reglementet för statsrådet av den 17 december 1943 (995/43), dessa lagrum sådana de lyder, 16 § 1 mom. 12 punkten i förordning av den 5 maj 1989 (396/89) samt 23 § 1 mom. 3 punkten i förordning av den 16 januari 1976 (39/76), som följer:

16 §

Justitieministeriet handlägger ärenden angående:

12) stiftelser, partiregistret och den tillsyn över partierna som avses i partilagen (10/69),

23 §

Handels- och industriministeriet handlägger ärenden angående:

3) skydd för industriell äganderätt, handelsregistret och föreningsregistret;

Denna förordning träder i kraft den
199 .